

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

LRZ.410.10.4.2025

Pan
Marcin Purgacz
Dyrektor
Zespołu Szkół Gospodarczych
w Rzeszowie
ul. Mikołaja Spytka Ligęzy 12
35-055 Rzeszów

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/25/020 Realizacja prawa do nauki dla dzieci ukraińskich w polskich szkołach

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Technikum nr 4 w Zespole Szkół Gospodarczych im. Mikołaja Spytka Ligęzy Ul. Mikołaja Spytka Ligęzy 12 ¹ 35-055 Rzeszów
Kierownik jednostki kontrolowanej	Marcin Purgacz Dyrektor od 1 września 2021 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Warunki organizacyjne do realizacji prawa do nauki przez dzieci z Ukrainy. 2. Kontrolowanie spełniania przez uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2022 r. do zakończenia czynności kontrolnych.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ² .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie.
Kontroler	Barbara Lew starszy inspektor kontroli państwowej upoważnienie do kontroli nr LRZ/54/2025 z dnia 5 maja 2025 r.

(akta kontroli str. 2)

¹ Dalej: Szkoła.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	W ocenie NIK w Szkole zapewniono warunki organizacyjne do realizacji prawa do nauki przez uczniów - dzieci uchodźców z Ukrainy⁴, jednakże - nie dopełniono obowiązku przekazywania Prezydentowi Miasta Rzeszowa informacji o zmianach w spełnianiu obowiązku nauki przez przyjętego do Szkoły absolwenta szkoły podstawowej.
Uzasadnienie oceny ogólnej	Uczniowie - uchodźcy z Ukrainy rozpoczęli naukę w Szkole od roku szkolnego 2022/23. Prowadzono księgę uczniów, w której odnotowywano wymagane informacje wszystkich uczniów. Arkusze organizacyjne opracowane przez Szkołę przekazywano do zatwierdzenia przez organ prowadzący. Warunki i tryb przyjęcia uczniów do Szkoły były dla wszystkich kandydatów na uczniów jednakowe. W Szkole nie organizowano oddziałów przygotowawczych. Zapewniono możliwość korzystania z dodatkowych bezpłatnych zajęć z języka polskiego, jednakże uczniowie z Ukrainy wykorzystali je w niewielkim stopniu. Żaden uczeń ani rodzic/opiekun nie zwrócił się do Szkoły z potrzebą organizacji zajęć wyrównawczych, pomimo przekazywanych informacji o możliwości skorzystania z tego typu pomocy. W Szkole przygotowano program nauczania z zajęć dodatkowych z języka polskiego przeznaczonych dla uczniów z Ukrainy oraz zapewniono wsparcie psychologiczno-pedagogiczne. W okresie objętym kontrolą klasyfikację uczniów przeprowadzano prawidłowo. Nauczyciele mieli możliwość i korzystali ze wsparcia osób zatrudnionych w charakterze nauczyciela i asystenta międzykulturowego, a także korzystali z doskonalenia zawodowego w zakresie pracy z uczniami - uchodźcami z Ukrainy. Rodzice uczniów z Ukrainy nie składali do Dyrektora Szkoły skarg związanych z pobytem ich dzieci w szkole. Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia fakt, że Dyrektor Szkoły nie informował Prezydenta Miasta Rzeszowa o zmianach w spełnianiu obowiązku nauki przez absolwentów szkoły podstawowej.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Za uczniów uchodźców z Ukrainy uznano uczniów, którzy spełniają warunki określone w art. 2 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2025 r. poz. 337) lub przebywający na terytorium Polski na podstawie innych ustaw i przybyli do Polski po 24 lutego 2022 r. w związku z działaniami wojennymi na terenie Ukrainy. Dalej: „uczniowie-z Ukrainy”.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁵ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Warunki organizacyjne do realizacji prawa do nauki przez uczniów z Ukrainy

Opis stanu faktycznego

W Szkole w roku szkolnym:

- w 2021/22 nie było uczniów-uchodźców z Ukrainy. Do Szkoły uczęszczało 853 uczniów,

- w 2022/23 było 968 uczniów w tym 16 uczniów-uchodźców z Ukrainy co stanowiło 1,7% ogółu uczniów. Uczniowie ci stanowili 4,8% klas I.

- w 2023/24 było 976 uczniów w tym 37 uczniów-uchodźców z Ukrainy co stanowiło 3,8% ogółu uczniów. Z tego 23 uczniów stanowiło 9% klas I i 14 uczniów stanowiło 4,3% klas II.

- w 2024/2025 było 919 uczniów w tym 43 uczniów-uchodźców z Ukrainy co stanowiło 4,7% ogółu uczniów. Z tego 17 uczniów stanowiło 10,9% klas I, 16 uczniów stanowiło 7,5% klas II i 10 uczniów stanowiło 3,4% klas III.

W poszczególnych latach szkolnych 2021/22 do 2024/25 było odpowiednio 31, 36, 38 i 37 klas/oddziałów.

Uczniowie-uchodźcy z Ukrainy w roku szkolnym:

- 2022/23 uczyli się w czterech klasach I,

- 2023/24 uczyli się w ośmiu klasach I i trzech klasach II,

- 2024/25 uczyli się w pięciu klasach I, ośmiu klasach II i dwóch klasach III.

(akta kontroli str. 5-13)

2. W latach szkolnych 2021/2022 do 2023/24 arkusze organizacyjne przedkładane były w wyznaczonym terminie tj. do 21 kwietnia, zaś w roku szkolnym 2024/25 dzień po ww. terminie tj. 23 kwietnia 2024 r⁶. Od roku szkolnego 2022/23 składano po jednym aneksie w sprawie organizacji zajęć dodatkowych z języka polskiego dla uczniów-uchodźców z Ukrainy.

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że *arkusz organizacyjny został złożony 1 dzień później po wyznaczonym terminie z powodu trwających ustaleń organizacyjnych z Wydziałem Edukacji UM Rzeszów.*

Dyrektor nie składał propozycji zmiany organizacji oddziałów, w których uczyli się uczniowie z Ukrainy do organu prowadzącego.

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że *w roku szkolnym 2022/23 i kolejnych latach nie proponował zmiany organizacji oddziałów dla uczniów z Ukrainy, ponieważ Szkoła prowadzi działalność edukacyjną w wielu profilach (zawodach), co uniemożliwia utworzenie jednolitego oddziału szkolnego. Dzieci uchodźców z Ukrainy zostały zakwalifikowane do oddziałów zgodnie z wyborem zawodu. Powyższa sytuacja nie wymagała dodatkowej zmiany organizacyjnej oddziałów.*

W Szkole w kontrolowanym okresie nie utworzono oddziałów przygotowawczych dla uczniów-uchodźców z Ukrainy. Oddziały przygotowawcze

⁵ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁶ Pismo znak ED-OS.4424.1.1.2024 z dnia 8 kwietnia 2024 r. wyznaczające termin przekazania arkusza na dzień 22 kwietnia 2024 r.

zgodnie z decyzją Wydziału Edukacji Urzędu Miasta Rzeszowa były w szkołach podstawnych i liceach ogólnokształcących.

Liczba ogólnodostępnych oddziałów szkolnych, liczba dzieci w poszczególnych oddziałach oraz liczba uczniów z Ukrainy; w poszczególnych latach szkolnych wynosiła:

W klasach I:

2021/22 - 5 oddziałów do których uczęszczało 155 uczniów,

2022/23 - 12 oddziałów do których uczęszczało 335 uczniów w tym 16 uczniów-uchodźców z Ukrainy;

2023/24 - 10 oddziałów do których uczęszczało 256 uczniów w tym 23 uczniów-uchodźców z Ukrainy; i

2024/25 - 5 oddziałów do których uczęszczało 156 uczniów w tym 17 uczniów-uchodźców z Ukrainy;

W klasach II:

2021/22 - 5 oddziałów do których uczęszczało 149 uczniów,

2022/23 - 5 oddziałów do których uczęszczało 142 uczniów,

2023/24 - 12 oddziałów do których uczęszczało 323 uczniów w tym 14 uczniów-uchodźców z Ukrainy; i

2024/25 - 10 oddziałów do których uczęszczało 213 uczniów w tym 16 uczniów-uchodźców z Ukrainy;

W klasach III:

2021/22 - 14 oddziałów do których uczęszczało 361 uczniów,

2022/23 - 5 oddziałów do których uczęszczało 141 uczniów,

2023/24 - 5 oddziałów do których uczęszczało 129 uczniów i

2024/25 - 12 oddziałów do których uczęszczało 294 uczniów w tym 10 uczniów-uchodźców z Ukrainy;

Do klasach IV i V nie uczęszczali uczniowie-uchodźcy z Ukrainy :

Ustalono, że liczba uczniów- dzieci uchodźców z Ukrainy nie miała wpływu na wzrost czy spadek liczby oddziałów w Szkole.

(akta kontroli str. 14-28)

3. W Szkole nie było odrębnej procedury przyjmowania uczniów cudzoziemców. Uczniowie przyjmowani byli na podstawie procedury obowiązującej wszystkich chętnych, na podstawie podania o przyjęcie do szkoły złożonego do Dyrektora.

(akta kontroli str. 29-41)

4. Do Szkoły w latach szkolnych 2022/2023-2024/2025 zostało złożonych 58 podań przez dzieci uchodźców z Ukrainy i tak:

w 2022/23 złożono 18 podań, 2023/24 złożono 23 podania i w 2024/2025 złożono 17 podań o przyjęcie do Szkoły uczniów z Ukrainy.

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, iż wszyscy uczniowie zostali przyjęci na podstawie przedstawionych dokumentów ukończenia szkoły. Przeprowadzano rozmowy indywidualne, ale nie przeprowadzano rozmów kwalifikacyjnych związanych z przyjęciem do szkoły. Do Szkoły przyjęto wszystkich uczniów, którzy złożyli podanie. -Wszyscy uczniowie-dzieci uchodźców z Ukrainy przyjmowani byli do pierwszej klasy zgodnie z rocznikiem złożenia podania.

Na podstawie losowo wybranej dokumentacji 15 uczniów z Ukrainy, którzy podjęli naukę w roku szkolnym 2024/2025 ustalono:

wszyscy uczniowie z Ukrainy zostali przyjęci na podstawie § 6 pkt 2 Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2017 r.⁷.

W 10 przypadkach⁸ zostały przedłożone świadectwa ukończenia szkoły podstawowej na terenie Polski, w pięciu przypadkach dokumentację potwierdzającą ukończenie szkoły w Ukrainie⁹.

(akta kontroli str. 42-47)

5. Zgodnie z § 4 ust.1-3 rozporządzenia w sprawie dokumentacji szkolnej w Szkole prowadzono księgę uczniów. Do księgi uczniów wpisywano imię (imiona) i nazwisko, datę i miejsce urodzenia, numer PESEL oraz adres zamieszkania ucznia, imiona i nazwiska rodziców lub opiekunów prawnych oraz adresy ich zamieszkania, jeżeli były różne od adresu zamieszkania ucznia, a także datę rozpoczęcia nauki w Szkole oraz oddział, do którego ucznia przyjęto. W księdze uczniów odnotowywano także datę i przyczynę opuszczenia szkoły przez ucznia¹⁰. Wpisów w księdze uczniów dokonywano chronologicznie według dat rozpoczęcia przez uczniów nauki w Szkole.

(akta kontroli str. 48-66)

6. W Szkole nie organizowano oddziałów przygotowawczych.

(akta kontroli str. 5-6)

7. W roku szkolnym 2021/2022 nie było uczniów - dzieci uchodźców z Ukrainy¹¹.

W roku szkolnym 2022/23 do klasy I przyjęto 18 dzieci¹² - uczniów uchodźców z Ukrainy. Jeden uczeń (5,6%)¹³ zrezygnował przed klasyfikacją¹⁴. Sklasyfikowano pozostałe 17 osób, z tego jedna (5,6%) nie otrzymała promocji i kontynuowała naukę w szkole branżowej, dwie kolejne osoby (11,1%) zrezygnowały z dalszej nauki po klasyfikacji¹⁵.

Naukę w klasie II tj. w roku szkolnym 2023/24 kontynuowało 14 osób¹⁶. Jeden uczeń (7,1%) zrezygnował przed klasyfikacją końcową¹⁷. Sklasyfikowano pozostałe 13 osób z tego jedna osoba (69%) nie otrzymała promocji,

⁷ W sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw (Dz. U. z 2023 r. poz. 2301).

⁸ Świadectwo ukończenia Szkoły Podstawowej w Rzeszowie: w czterech przypadkach z dnia 21 czerwca 2024 r. i w trzech przypadkach z dnia 23 czerwca 2023 r. po jednym świadectwie z dnia 21 czerwca 2024 r. ukończenia Szkoły Podstawowej w Rudnej Małej w Głogowie Małopolskim i w Chmielniku.

⁹ Świadectwo ukończenia liceum nr 24 M. Konopnickiej Rady Miejskiej we Lwowie z dnia 17 czerwca 2024 r., Świadectwo ukończenia liceum Pryvorottia Rady Wiejskiej Oryn Rejonu Kamienieckiego obwodu Chmielnickiego z dnia 7 czerwca 2024 r., Świadectwo Ukończenia gimnazjum Prelesnienski w Czarkaskiej Rady Wiejskiej w Rejonie Kramatorskim w obwodzie Donieckim z dnia 7 czerwca 2024 r., Świadectwo o uzyskaniu podstawowego wykształcenia średniego w szkole ogólnokształcącej nr 2 Soklaskiej Rady Miejskiej lwowskiego obwodu z dnia 30 czerwca 2024 r., Świadectwo zdobycia zasadniczego średniego wykształcenia Gimnazjum w Samborskiej Miejskiej Radzie w obwodzie Lwowskim z dnia 30 czerwca 2023 r.

¹⁰ Żaden z uczniów z Ukrainy do dnia zakończenia kontroli nie ukończył Szkoły.

¹¹ Do szkoły uczęszczali dzieci będące w Polsce przed wybuchem wojny na Ukrainie.

¹² W tym dwoje dzieci od 17 i 24 października 2022 r.

¹³ Dotyczy z Ukrainy.

¹⁴ Rezygnacja 16 maja 2023 r.

¹⁵ Rezygnacja 22 maja 2023 r. i 23 sierpnia 2023 r.

¹⁶ Tj. 77,77% uczniów przyjętych w 2022/23.

¹⁷ Rezygnacja 18 lutego 2024 r.

zrezygnowała¹⁸ i dwie osoby (15,4 %) zrezygnowały¹⁹ pomimo promocji z dalszej nauki w Szkole.

Naukę w klasie III tj. w roku szkolnym 2024/25 kontynuowało 10 osób²⁰, wszyscy uczniowie zostali sklasyfikowani, w tym trzech uczniów otrzymało promocję z wyróżnieniem.

W roku szkolnym 2023/24 do klasy I przyjęto 23 uczniów-uchodźców z Ukrainy. Pięcioro uczniów (21,7%) zrezygnowało przed klasyfikacją²¹, Sklasyfikowano pozostałe 18 osób, z tego dwie (11,1%) nie otrzymały promocji i zrezygnowały²² z nauki w Szkole, którą Jedna osoba (6,3%) w trakcie I semestru i przeszła do szkoły branżowej²³. Pozostali uczniowie zostali sklasyfikowani²⁴.

Naukę w klasie II tj. w roku szkolnym 2024/25 kontynuowało 15 osób²⁵. Na koniec roku szkolnego jeden uczeń nie otrzymał promocji ze względu na sześć ocen niedostatecznych, pozostali uczniowie otrzymali promocję w tym jeden uczeń z wyróżnieniem.

W roku szkolnym 2024/2025 do klasy I przyjęto 17 uczniów- uchodźców z Ukrainy. Trzech uczniów (17.7%) zrezygnowało przed klasyfikacją w I semestrze²⁶. Sklasyfikowano pozostałe 14 osób, które kontynuowały naukę. Na koniec roku szkolnego dwoje uczniów otrzymało 2 oceny niedostateczne i dwóch uczniów po jednej ocenie niedostatecznej. Pozostali uczniowie uzyskali promocję do następnej klasy²⁷.

W latach 2022/23 – 2024/25 łącznie do technikum przyjęto 58 uczniów - uchodźców z Ukrainy. Do dnia 13 czerwca 2025 r. do szkoły uczęszczało 39 (67,2%) z nich. Pozostałe 19 osób skreślono z listy uczniów i tak:

- siedmiu uczniów (12,1%) zrezygnowało w trakcie roku szkolnego bez podania przyczyn pomimo klasyfikacji na koniec roku,
- czterech uczniów (6,9%) zrezygnowało ze względu na słabe wyniki w nauce, brak możliwości klasyfikacji związanej z brakiem wystarczającej podstawy (tj. wystarczającej liczby ocen, co wiązało się z również frekwencją uczniów), przeszło do klas w niniejszej Szkoły branżowej,
- ośmiu uczniów (13,8%) zrezygnowało ze szkoły wskutek braku promocji z powodu złych ocen lub braku ocen i możliwości klasyfikacji uczniów. Jedna uczennica z ośmiu nie przysłała na egzamin poprawkowy.

Wśród 19 osób skreślonych z listy uczniów w jednym przypadku uczeń, który zrezygnował, został usunięty z systemu²⁸, a nie skreślony. W związku z tym

¹⁸ Rezygnacja 31 sierpnia 2024 r.

¹⁹ Rezygnacja 27 sierpnia i 5 września 2024 r.

²⁰ Tj. 55,55% uczniów przyjętych w 2022/23.

²¹ Rezygnacja 12, 20 lutego, 10 i 27 maja 2024 r. oraz 4 grudnia 2023 r. dwie ostatnie osoby przeniosły się do szkoły branżowej.

²² Rezygnacja 3 lipca i 29 sierpnia 2024 r.

²³ Rezygnacja i przejście do szkoły branżowej 11 grudnia 2024 r.

²⁴ I semestr roku szkolnego 2024/25.

²⁵ Tj. 65,22% uczniów przyjętych w 2023/24.

²⁶ Rezygnacja 20 i 28 listopada 2024 r. i 20 stycznia 2025 r. (klasyfikacja 23 stycznia 2025 r.).

²⁷ Zgodnie z § 33 Statutu (z dnia 2 września 2019 r. ze zm.) Technikum nr 4 w Rzeszowie Uczeń. Który w wyniku klasyfikacji rocznej uzyskała ocenę niedostateczną z jednych lub dwóch obowiązkowych zajęć edukacyjnych, może zdawać egzamin poprawkowy z tych zajęć.

²⁸ Usunięcie zamiast skreślenia ucznia nastąpiło przypadkiem w systemie elektronicznym, w którym nie możliwości powrotu do danych z poziomu nauczyciela, dyrektora ani dostępu informatyka.

w toku kontroli nie było możliwości sprawdzenia jego obecności na zajęciach. Frekwencja w pozostałych przypadkach wynosiła: po jednym przypadku 13,5%, 26,3%, 40,7%, 48,9%, w ośmiu od 56,6 do 67%, w czterech od 72 do 78,8% i w dwóch przypadkach wynosiła 82,5% i 84,9%.

(akta kontroli str. 6-93)

8. W latach 2021/22 do 2024/25 nie było uczniów uczniów-uchodźców z Ukrainy w klasie IV i V technikum.

Do egzaminów zawodowych²⁹ przystąpiło 11 uczniów w tym:

- w roku szkolnym 2023/24 siedmiu uczniów z czego pięciu uczniów zdało egzaminy zawodowe (71%)

- w roku szkolnym 2024/25 czterech uczniów z czego troje uczniów zdało egzaminy zawodowe (75%)

Wszyscy uczniowie mający obowiązek przystąpienia do egzaminów³⁰ zostali zgłoszeni do dyrektora okręgowej komisji egzaminacyjnej³¹.

(akta kontroli str. 94-104)

9. Dyrektor szkoły podejmował działania celem realizacji zadań w zakresie nauczania języka polskiego jako przedmiotu dodatkowego dla uczniów z Ukrainy.

Tygodniowy wymiar dodatkowych zajęć z języka polskiego był uzgodniony z organem prowadzącym szkołę w latach 2022/23 i 2023/24 wynosił 6 godz., w 2024/25 wynosił 4 godziny.

W roku szkolnym 2022/23 w szkole zorganizowano dodatkowe zajęcia z języka polskiego dla uczniów-uchodźców z Ukrainy w wymiarze 131 godzin³² w tym 37 zajęć po 3 godz., 7 zajęć po 2 godz. i 6 zajęć po 1 godzinie.

Na zajęcia zapisało się 19 uczniów. Z dodatkowych zajęć z języka polskiego skorzystało 12 uczniów w tym dwoje spoza Szkoły i tak:

czworo uczniów skorzystało z czterech godzin³³ i po jednym uczniu z: sześciu godzin³⁴, siedmiu godzin³⁵, ośmiu godzin³⁶, z osiemnastu godzin³⁷, 25 godzin³⁸,

²⁹ Egzamin zawodowy z pierwszej kwalifikacji przeprowadzany był w drugiej lub w trzeciej klasie w zależności od zawodu.

³⁰ Zgodnie z programem nauczania w danym oddziale.

³¹ Przystąpienie do egzaminu zawodowego było warunkiem promocji do następnej klasy. Uczniowie, którzy nie zdali egzaminu zawodowego mieli możliwość przystąpienia do egzaminu w kolejnej sesji egzaminacyjnej.

³² Od 27 września 2022 r. do 22 czerwca 2023 r. uczniowie mieli możliwość uczestnictwa w 131 godzinach dodatkowych bezpłatnych zajęciach z języka polskiego. Zapisywali się późniejszych terminach co miało wpływ na ilość godzin do wykorzystania i tak: od 15 listopada 2022 r. mieli 94 godziny, od 22 listopada 2022 r. mieli 90 godzin i od 7 lutego 2023 r. mieli 61 godzin,

³³ W tym trzech uczniów (od 27 września 2022 r.) było na pierwszej godzinie trzygodzinnych zajęć lekcyjnych w tym dniu i na trzech godzinach w dniu następnym, oraz jeden uczeń (od 15 listopada 2022 r.), który skorzystał dwukrotnie z dwóch końcowych godzin z trzygodzinnych zajęć.

³⁴ Od 22 listopada 2022 r. trzy razy po dwie ostatnie godziny w trzygodzinnych zajęciach.

³⁵ Od 22 listopada 2022 r. trzy razy po dwie ostatnie godziny i jedna godzina w trzygodzinnych zajęciach.

³⁶ Od 15 listopada 2022 r. cztery razy po dwie ostatnie godziny w trzygodzinnych zajęciach.

³⁷ Od 15 listopada 2022 r. trzy razy po trzy godziny, cztery razy po dwie ostatnie godziny i raz jedna godzina w trzygodzinnych zajęciach.

³⁸ Od 7 lutego 2023 r. 11 razy po dwie ostatnie godziny w tym trzy spóźnienia i dwa razy po jednej godzinie w trzygodzinnych zajęciach i jedna godzina ze spóźnieniem w dwugodzinnych zajęciach.

29 godzin³⁹ i dwóch uczniów spoza Szkoły z 10⁴⁰ i 22⁴¹ godzin dodatkowych zajęć z języka polskiego.

W roku szkolnym 2023/24 w szkole zorganizowano dodatkowe zajęcia z języka polskiego dla uczniów-uchodźców z Ukrainy w wymiarze 174 godzin⁴² w tym jedne zajęcia po 3 godz., 36 zajęć po 2 godz. i 63 zajęcia po 1 godzinie.

Na zajęcia zapisało się 14 uczniów. Z dodatkowych zajęć z języka polskiego skorzystało ośmiu uczniów w tym dwoje spoza Szkoły i tak:

Po jednym uczniu skorzystało z: jednej godziny⁴³, z dwóch godzin⁴⁴, z czterech godzin⁴⁵, dziewięciu godzin⁴⁶, 12 godzin⁴⁷ i 25 godzin⁴⁸ i dwóch uczniów spoza Szkoły skorzystało z jednej⁴⁹ i dziewięciu⁵⁰ godzin dodatkowych zajęć z języka polskiego.

W roku szkolnym 2024/25 (stan na 9 czerwca 2025 r.) w szkole zorganizowano dodatkowe zajęcia z języka polskiego dla uczniów-uchodźców z Ukrainy w wymiarze 54 godzin⁵¹ w tym trzy zajęcia po 2 godziny i 48 zajęć po 1 godzinie.

Na zajęcia zapisało się 14 uczniów. Z dodatkowych zajęć z języka polskiego skorzystało 13 uczniów Szkoły i tak:

³⁹ Od 7 lutego 2023 r. 13 razy po dwie ostatnie godziny w tym pięć spóźnień i dwa razy po jednej godzinie w trzygodzinnych zajęciach i jedna godzina ze spóźnieniem w dwugodzinnych zajęciach.

⁴⁰ Od 27 września 2022 r. Pięć razy po dwie ostatnie godziny w trzygodzinnych zajęciach w tym jedno spóźnienie.

⁴¹ Od 27 września 2022 r., sześć razy po trzy godziny i dwa razy po dwie godziny w trzygodzinnych zajęciach.

⁴² Od 28 września 2023 r. do 22 czerwca 2024 r. uczniowie mieli możliwość uczestnictwa w 174 godzinach dodatkowych bezpłatnych zajęciach z języka polskiego. Zapisywali się również w późniejszych w terminach co miało wpływ na ilość godzin do wykorzystania i tak: od 20 października 2023 r. mieli 155 godzin, od 9 listopada 2023 r. mieli 141 godzin i od 5 grudnia 2023 r. mieli 121 godzin do wykorzystania.

⁴³ Od 28 września 2023 r. z drugiej godziny z trzygodzinnych zajęć.

⁴⁴ Od 28 września 2023 r. z drugiej godziny z trzygodzinnych zajęć i pierwszej godziny dwugodzinnych zajęć.

⁴⁵ Od 9 listopada 2023 r. z jednej godziny godzinnych zajęć i trzech ostatnich godzin dwugodzinnych zajęć.

⁴⁶ Od 28 września 2023 r. z ostatniej godziny z trzygodzinnych zajęć, jeden raz z zajęć dwugodzinnych, raz z pierwszej godziny zajęć dwugodzinnych i pięciu zajęć jednogodzinnych.

⁴⁷ Od 5 grudnia 2023 r. z ośmiu pierwszych godzin dwugodzinnych zajęć i czterech zajęć jednogodzinnych.

⁴⁸ Od 20 października 2023 r. z jednych zajęć dwugodzinnych, z 11 ostatnich godzin zajęć dwugodzinnych i 12 zajęć godzinnych.

⁴⁹ Od 28 września 2023 r. jednej z dwóch godzinnych zajęć.

⁵⁰ Od 28 września 2023 r., sześć razy po trzy godziny i dwa razy po dwie godziny w trzygodzinnych zajęciach. Z jednych zajęć dwugodzinnych, pierwszej godziny zajęć dwugodzinnych i sześciu godzin zajęć godzinnych.

⁵¹ Od 5 grudnia 2024 r. do 26 maja 2025 r. uczniowie mieli możliwość uczestnictwa w 54 godzinach dodatkowych bezpłatnych zajęciach z języka polskiego. Zapisywali się również w późniejszych w terminach co miało wpływ na ilość godzin do wykorzystania i tak: od 22 stycznia 2025 r. mieli 46 godzin, od 24 stycznia 2025 r. mieli 45 godzin i od 27 stycznia 2025 r. mieli 43 godzin, od 3 lutego 2025 mieli 39 godzin i od 12 maja mieli 12 godzin do wykorzystania.

po trzech uczniów skorzystało z dwóch godzin⁵² i czterech godzin⁵³, jeden uczeń z pięciu godzin⁵⁴, czterech uczniów z sześciu godzin⁵⁵ i dwóch uczniów, którzy wykorzystali po 13 i 14⁵⁶ godzin.

Pomimo dostępności w Szkole dodatkowych bezpłatnych zajęć⁵⁷ z języka polskiego uczniowie z Ukrainy nie wykorzystywali możliwości nauki i doskonalenia języka polskiego. Wskazuje na to niska frekwencja i niski procent wykorzystania dodatkowych zajęć z języka polskiego.

Dyrektor w sprawie niskiej frekwencji, a co za tym idzie i niewielkim wykorzystywaniem możliwości dodatkowych bezpłatnych zajęć, nauki i doskonalenia języka polskiego przez uczniów z Ukrainy wyjaśnił, że *Szkoła podejmowała działania mające na celu aktywne zachęcenie uczniów pochodzenia ukraińskiego do uczestnictwa w zajęciach języka polskiego dla obcokrajowców, traktując je jako istotny element integracji oraz skutecznego funkcjonowania w środowisku szkolnym i pozaszkolnym. Zajęcia były prowadzone w sposób przystępny, z wykorzystaniem atrakcyjnych metod dydaktycznych. Nauczyciel prowadzący zajęcia i wychowawcy prowadzili rozmowy z uczniami wyjaśniając znaczenie nauki języka polskiego. Nauczyciel uczący wysyłał do uczniów oraz ich rodziców / opiekunów informacje o terminach zajęć. Pedagodzy szkolni organizowali spotkania z uczniami pochodzenia ukraińskiego (również w obecności wychowawcy), na których uczniowie byli informowani o dodatkowych zajęciach języka polskiego. Szkoła dokładała wszelkich starań, aby zachęcać uczniów pochodzenia ukraińskiego do udziału w dodatkowych lekcjach języka polskiego, jednak zgodnie z zasadą dobrowolności udziału w zajęciach, nie miała formalnej możliwości wywierania wpływu ani stosowania jakichkolwiek środków przymusu wobec uczniów i ich rodziców / opiekunów. Decyzja o uczestnictwie w dodatkowych zajęciach języka polskiego należała do rodziców/opiekunów i uczniów, szkoła mogła jedynie rekomendować udział, przedstawiać korzyści płynące z nauki języka polskiego oraz stwarzać jak najbardziej przyjazne i motywujące do nauki warunki do uczestnictwa.*

Obowiązujący „Program nauczania języka polskiego dla cudzoziemców dla uchodźców z Ukrainy” w dniu 15 września 2022 r. został przedstawiony i zaopiniowany na posiedzeniu Rady Pedagogicznej zatwierdzony Uchwałą nr 12/22/23, a następnie zatwierdzony przez Dyrektora Szkoły.

(akta kontroli str. 105-125)

10. Dyrektor Szkoły nie zorganizował zajęć wyrównawczych dedykowanych do uczniów-uchodźców z Ukrainy.

Dyrektor wyjaśnił, że *w latach szkolnych 2021 – 2025 organizowane były zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej w tym zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze z przedmiotów, które sprawiają uczniom największe kłopoty dydaktyczne tzw. przedmioty maturalne oraz z przedmiotów kiedy nauczyciel i/lub rodzic zgłosił potrzebę wyrównania braków edukacyjnych u konkretnego ucznia lub*

⁵² Dwóch od 24 stycznia 2025 r. z drugiej godziny zajęć dwugodzinnych i jednej godziny zajęć jednogodzinnych, trzeci od 3 lutego 2025 r. z dwóch zajęć jednogodzinnych.

⁵³ Jeden od 22 stycznia 2025 r., drugi od 27 stycznia 2025 r. z drugiej godziny zajęć dwugodzinnych i trzech zajęć godzinnych, trzeci od 12 maja 2025 z czterech zajęć jednogodzinnych.

⁵⁴ Od 27 stycznia 2025 r. zajęcia jednogodzinne.

⁵⁵ Jeden od 5 grudnia 2024 r. z pierwszej godziny zajęć dwugodzinnych i pięciu godzinnych, trzech od 27 stycznia 2025 r. z sześciu godzinnych zajęć.

⁵⁶ Obaj od 5 grudnia 2024 r. jeden z pierwszej godziny zajęć dwugodzinnych i pozostałe jednogodzinne, drugi z zajęć godzinnych.

⁵⁷ Ilość godzin ustalona dla każdego ucznia od dnia zapisania się na dodatkowe zajęcia z języka polskiego.

uczeń miał wskazanie na podstawie opinii z poradni psychologiczno-pedagogicznej czy innych dokumentów o specjalnych potrzebach edukacyjnych⁵⁸.

Odnosnie udziału uczniów-uchodźców z Ukrainy w ww. zajęciach wyjaśniam, że nauczyciele uczący w oddziałach, do których uczęszczali uczniowie - uchodźcy z Ukrainy nie zdiagnozowali potrzeby objęcia tych uczniów pomocą w formie zajęć wyrównawczych, opiekunowie prawni nie wnioskowali o zakwalifikowanie swoich dzieci do ww. zajęć. Pedagodzy szkolni/wychowawcy oddziałów informowali uczniów-uchodźców z Ukrainy o dostępnych formach pomocy psychologiczno - pedagogicznej w tym zajęciach dydaktyczno-wyrównawczych i możliwości korzystania z nich. Uczniowie Ci jednak nie wykazywali zainteresowania ww. zajęciami.

Pomimo tego w roku szkolnym 2022/2023 nauczyciele uczący chemii i języka .angielskiego założyli tzw. „grupy pomocowe” dla uczniów - uchodźców z Ukrainy w celu pomocy w nauce, uczniowie Ci nie zgłaszali się na proponowane zajęcia.

(akta kontroli str. 126-142)

11. W latach szkolnych 2021/22 do 2024/25 Szkoła udzielała wsparcia poprzez porady i konsultacje psychologiczno-pedagogicznego na rzecz uczniów-uchodźców z Ukrainy, a także wspierała uczniów narodowości ukraińskiej nie będącymi uchodźcami.

W roku 2021/22 udzielono wsparcia pięciokrotnie czterem uczniom z Ukrainy, w trzech przypadkach wsparcie było związane z wybuchem wojny na Ukrainie, a w dwóch z zachowaniem w Szkole.

W roku szkolnym 2022/23 przeprowadzono pięć spotkań z uczniami⁵⁹, w których poruszano m.in. tematy związane: z relacjami interpersonalnymi, konfliktami i porozumieniami między uczniami, z zasadami poprawnego zachowania i przestrzegania zasad kultury bycia, z sytuacją szkolną i udzielaniem wsparcia, wskazaniem możliwości korzystania z dodatkowych zajęć, a także rozmowy wychowawcze w sprawach używania alkoholu i pomocy z tym związanej, możliwościami uzyskania pomocy w przewyżnianiu braków dydaktycznych, motywowanie do korzystania z zajęć dodatkowych.

W roku szkolnym 2023/24 przeprowadzono dwa spotkania z uczniami⁶⁰, z którymi omawiano m.in. zasady funkcjonowania w Szkole, możliwości uzyskania pomocy psychologiczno-pedagogicznej, osiągnięć edukacyjnych, sytuacji życiowej czy otrzymania innej potrzebnej pomocy.

Przeprowadzono również dwa spotkania związane z nieodpowiednim zachowaniem uczniów⁶¹ jedno z wychowawcą, drugie w obecności dyrektora Szkoły, rodziców/opiekunów.

Ponadto odbyły się spotkania indywidualne z siedmioma uczniami z którymi przeprowadzono 10 spotkań głównie w tematach związanych z zachowaniem, z relacjami z rówieśnikami, z sytuacją w szkole, a także wsparciem w sytuacji kryzysu emocjonalnego.

⁵⁸ W latach szkolnych: 2021/2022 z przedmiotów j. polski, matematyka, j. angielski, chemia; 2022/2023 z przedmiotów j. polski, j. angielski, matematyka, biologia, chemia, fizyka; 2023/2024 z przedmiotów j. polski, j. angielski, matematyka i 2024/2025 – j. polski, j. angielski, j. niemiecki, matematyka, fizyka. zajęcia były organizowane w wymiarze 0,25 godz./tygodniowo.

⁵⁹ Uczestniczyło w nich kolejno dwóch, sześciu, dwóch, pięciu i pięciu uczniów.

⁶⁰ Po 6 osób.

⁶¹ 3 osoby.

W roku szkolnym 2024/25 przeprowadzono 27 spotkań indywidualnych z sześcioma uczniami⁶² w tematach związanych z sytuacją w szkole, z nieobecnościami uczniów, zachowaniem, wsparciem w kryzysie emocjonalnym, oraz w przypadku dwóch⁶³ z sześciu uczniów spotkania z zespołem interdyscyplinarnym MOPS.

Szkoła w poszczególnych latach szkolnych zorganizowała:

- zajęcia rozwijające umiejętności uczenia się w roku szkolnym 2022/23 z których skorzystało 4 uczniów, w 2023/24 skorzystało 12 uczniów i 2024/25 skorzystało 32 uczniów,
- z porad i konsultacji skorzystało w 2022/23 dziewięciu uczniów i w kolejnych latach szkolnych 11 i 13 uczniów,
- z warsztatów skorzystało w 2023/24 r. 13 uczniów i w 2024/25 17 uczniów.

Na zajęciach poruszano tematy związane m.in. z: „Efektywną nauką”, „Jak się uczyć?”- warsztaty na podstawie książki „Włam się do mózgu”, „Techniki pracy umysłowej – jak skutecznie się uczyć?”, „Plan dla ucznia”, organizowanie nauki własnej, tworzenie warsztatu pracy, „Czy warto się uczyć?”.

(akta kontroli str. 143-165)

12. W latach 2021/22 do 2024/25 (do zakończenia kontroli) żadna ukraińska placówka dyplomatyczna lub konsularna działająca na terytorium Polski ani stowarzyszenie kulturalno-oświatowe reprezentujące narodowość ukraińską nie występowało do Dyrektora o organizację w szkole zajęć nauki języka i kultury Ukrainy.

Szkoła zapewniła uczniom z Ukrainy w zakresie pomocy językowej zatrudniając asystenta międzykulturowego na podstawie umowy zlecenia w okresach od 20 października do 31 grudnia 2022 r., od 8 lutego do 31 marca 2023 r. i od 17 kwietnia 2023 r. do 23 czerwca 2024 r. W Szkole zatrudniony jest od 1 września 2004 r. nauczyciel języka angielskiego, narodowości ukraińskiej, który wspierał uczniów językowo.

(akta kontroli str. 166-169)

13. Uczniom-uchodźcom z Ukrainy zapewniono pomoc ze strony osób władających językiem kraju ich pochodzenia. W Szkole zatrudniono asystenta międzykulturowego. Ponadto od 1 września 2004 r. zatrudniona była nauczycielka, która również wspierała uczniów językowo.

Dyrektor wyjaśnił, że w okresie, gdy w szkole nie był zatrudniony etatowy asystent międzykulturowy, placówka podejmowała działania mające na celu zapewnienie uczniom z Ukrainy wsparcia edukacyjnego, emocjonalnego i psychologicznego. Mimo braku formalnie zatrudnionego asystenta przez cały czas, szkoła nie pozostawiła uczniów bez wsparcia. W tym czasie zadania związane z integracją i wsparciem uczniów z Ukrainy były realizowane przez nauczycieli, wychowawców, pedagoga szkolnego oraz psychologa. Nauczyciele indywidualizowali pracę na lekcji, dostosowywali wymagania edukacyjne do poziomu znajomości języka polskiego uczniów. Na zajęciach korzystano z narzędzi takich jak tłumacze elektroniczne. Uczniowie mieli możliwość uczestniczenia w indywidualnych lub grupowych spotkaniach z pedagogiem i psychologiem, którzy pomagali im radzić sobie z trudnymi emocjami, adaptacją oraz budowaniem relacji rówieśniczych. Uczniowie oraz ich opiekunowie/rodzice byli informowani o dostępnych formach pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz o możliwościach korzystania z niej. W szkole

⁶² W dwóch przypadkach po jednym spotkaniu, w pozostałych 3, 4, 7 i 11 spotkań.

⁶³ Po 3 i 4 spotkania.

funkcjonowały zarówno dodatkowe zajęcia z języka polskiego jako języka obcego. W miarę potrzeb szkoła korzystała z pomocy nauczycieli posługujących się językiem ukraińskim oraz rosyjskim – część uczniów posługuje się językiem rosyjskim, pochodząc ze wschodniej Ukrainy – co pozwalało na skuteczne pokonywanie barier językowych. Zatrudnienie asystenta wielokulturowego było możliwe ponieważ pozyskano środki zewnętrzne. Środki pozyskał Wydział Edukacji Urzędu Miasta Rzeszowa z funduszu UNICEF. Środki finansowe były pozyskane czasowo. Szkoła współpracowała również z organizacją pozarządową Pro-Fil, w ramach tej współpracy dla uczniów pochodzących z Ukrainy zostały zorganizowane: trening umiejętności społecznych (18.03.2024) oraz zajęcia grupowe z zakresu aktywizacji zawodowej, postaw przedsiębiorczych, planowania kariery zawodowej (7.11.2024). W świetle powyższego, pragniemy zapewnić, że szkoła zawsze kierowała się dobrem uczniów oraz dążyła do zapewnienia im możliwie najlepszego wsparcia edukacyjnego i integracyjnego. Przy zastosowaniu odpowiednich środków organizacyjnych i zaangażowaniu zespołu nauczycielskiego, udało się skutecznie zapewnić wsparcie uczniom z Ukrainy bez konieczności tworzenia nowego stanowiska.

(akta kontroli str. 115-117)

14. Dyrektor nie kierował do organu prowadzącego odrębnych wniosków o dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli w zakresie dotyczącym pracy z dziećmi uchodźców z Ukrainy. Pozyskane fundusze częściowo przeznaczył na doskonalenia zawodowe w zakresie dotyczącym pracy z uczniami- uchodźców z Ukrainy w temacie: „Dziecko w szkole – problemy. Dziecko po przeżyciu traumy, włączenia do zespołu klasowego”⁶⁴.

Dyrektor organizował w ramach wewnątrzszkolnego doskonalenia nauczycieli szkoleniowe posiedzenia Rady Pedagogicznej oraz spotkania i konsultacje poświęcone problematyce dzieci uchodźców z Ukrainy i tak:

- spotkanie kadry kierowniczej Szkoły, Rady Pedagogicznej i specjalistów (pedagogów szkolnych) w sprawie omówienia problematyki konfliktu zbrojnego rozpoczętego w lutym 2022 r. przez Federację Rosyjską na Ukrainę i konsekwencji oraz konieczności podjęcia działań pomocowych na terenie Szkoły⁶⁵,

- Szkolenie Rady Pedagogicznej dotyczącej pracy i postępowania z uczniami w traumie⁶⁶ (potencjalnie uczniowie dzieci uchodźców z Ukrainy),

oraz coroczne spotkania z pedagogami w zespołach nauczycieli uczących w oddziałach klasowych, w których uczą się dzieci - uchodźców z Ukrainy oraz podczas spotkań organizacyjnych Rady Pedagogicznej na początku roku szkolnego gdzie przedstawiane były Rekomendacje MEN odnośnie uczniów z Ukrainy⁶⁷.

Dyrektor w sprawie kierowania nauczycieli na szkolenia poświęcone problematyce nauczania języka polskiego jako obcego wyjaśnił, iż *nie kierował nauczycieli języka polskiego na szkolenia poświęcone problematyce nauczania języka polskiego jako obcego. Dyrektor uznał, że posiadane przez nauczycieli kwalifikacje i doświadczenie zawodowe są wystarczające do rzetelnego i merytorycznego prowadzenia ww. zajęć.*

⁶⁴ Szkoleniowa Rada Pedagogiczna w formie on-line, prowadząca B. Andrychowicz.

⁶⁵ W dniu 25 luty 2022 r., 89 osób.

⁶⁶ Potencjalni uczniowie z Ukrainy – prowadzący Alina Ziaja – pedagog szkolny w dniu 24 marca 2022 r.

⁶⁷ W dniach 9 listopada 2023 r. 109 osób i 26 września 2024 r. 65 osób.

W szkole od 2004 r. na stanowisku nauczyciela zatrudniona była osoba pochodzenia ukraińskiego⁶⁸ ucząca języka angielskiego oraz od 10 marca do 27 czerwca 2025 r. zatrudniona była nauczycielka⁶⁹ fizyki.

Dyrektor wyjaśnił, iż *nauczyciele Ci wspierali uczniów- uchodźców z Ukrainy poprzez działania edukacyjne, integracyjne i psychologiczne. Na bieżąco byli dostępni i wspomagali ich i ich rodziców zarówno emocjonalnie jak w pokonywaniu bariery językowej podczas wielu spotkań i rozmów z wychowawcami, specjalistami (pedagogami szkolni, psycholog) i czy dyrekcją Szkoły. Nauczyciele Ci organizowali pomoc koleżeńską, gdzie polscy uczniowie pomagali kolegom i koleżankom z Ukrainy, pomagali w nawiązaniu i utrzymaniu kontaktu z rodzicami uczniów, angażowali ich w działania Szkoły, inicjowali dyskusje na temat różnic kulturowych i obalania stereotypów.*

(akta kontroli str.169-190)

15. W okresie objętym kontrolą rodzice uczniów z Ukrainy nie składali do Dyrektora Szkoły skarg związanych z pobytem ich dzieci w szkole.

(akta kontroli str. 191-202)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Szkoła prawidłowo realizowała zadania związane z zapewnieniem warunków organizacyjnych do realizacji prawa do nauki przez uczniów z Ukrainy.

Uczniowie - uchodźcy z Ukrainy przyjmowani byli do Szkoły na ogólnych zasadach i uczęszczali do klas wraz z polskimi uczniami. Mieli zapewnioną pomoc psychologiczno-pedagogiczną oraz lekcje z języka polskiego, z których pomimo starań ze strony Szkoły skorzystali jednak w niewielkim stopniu.

OBSZAR

2. Kontrola Dyrektora spełniania obowiązku nauki przez uczniów - uchodźców z Ukrainy

1. W okresie objętym kontrolą z nauki w Szkole zrezygnowało 19 uczniów-uchodźców z Ukrainy w tym 10 uczniów w wieku do 18 roku życia⁷⁰.

Dwóch uczniów⁷¹ nie spełniało obowiązku nauki tj. miało nieusprawiedliwioną nieobecność w okresie jednego miesiąca na co najmniej 50% zajęć i tak: jeden z uczniów zrezygnował po pierwszym roku nauki⁷², drugi przekroczył 50 % nieobecności nieusprawiedliwionej tylko w jednym miesiącu⁷³.

Dyrektor Szkoły nie informował Prezydenta Miasta o zmianach w spełnianiu obowiązku nauki przez absolwentów szkoły podstawowej – uczniów uchodźców z Ukrainy.

(akta kontroli str. 203-206)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

⁶⁸ Pani Z. F. mająca obywatelstwo Polskie.

⁶⁹ Pani N. Y. mająca obywatelstwo Ukrainy.

⁷⁰ W wieku od 15 i 3/12 do 17 i 11/12 lat.

⁷¹ Jeden rozpoczął naukę w październiku 2022 r., drugi we wrześniu 2023 r.

⁷² Rezygnacja 31 sierpnia 2023 r. Uczeń nie klasyfikowany ogólną obecność 40,66%.

⁷³ Rezygnacja 14 grudnia 2023 r. i przejście do Szkoły branżowej. Ogólna obecność 26,29%.

Dyrektor Szkoły nie informował Prezydenta Miasta o zmianach w spełnianiu obowiązku nauki przez absolwentów szkoły podstawowej – uczniów uchodźców z Ukrainy, co jest niezgodne z art. 36 ust. 15 ustawy – Prawo oświatowe⁷⁴, który stanowi, że dyrektorzy publicznych i niepublicznych szkół ponadpodstawowych, pracodawcy, o których mowa w ust. 9 pkt 2, oraz osoby kierujące podmiotami prowadzącymi kwalifikacyjne kursy zawodowe, są obowiązani powiadomić wójta gminy (burmistrza, prezydenta miasta), na terenie której mieszka absolwent szkoły podstawowej, który nie ukończył 18 lat, o przyjęciu go do szkoły albo w celu przygotowania zawodowego albo na kwalifikacyjny kurs zawodowy, w terminie 14 dni od dnia przyjęcia absolwenta, oraz informować tego wójta (burmistrza, prezydenta miasta) o zmianach w spełnianiu obowiązku nauki przez absolwenta szkoły podstawowej, w terminie 14 dni od dnia powstania tych zmian.

Niespełnianie obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki podlega egzekucji w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji⁷⁵. Przez niespełnienie obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki należy rozumieć nieusprawiedliwioną nieobecność w okresie jednego miesiąca na co najmniej 50%: 1) dni zajęć w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej lub placówce; 2) zajęć w przypadku spełniania obowiązku nauki w sposób określony w art. 36 ust. 9 pkt 2 i w przepisach wydanych na podstawie art. 36 ust. 16.

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że *przez przeoczenie nie informował o zmianach w spełnianiu obowiązku nauki przez ucznia uchodźcy z Ukrainy ze względu na systematyczne i bieżące uzupełniany System Informacji Oświatowej (SIO) – który to jest polskim, elektronicznym system baz danych służącym do gromadzenia informacji o szkołach, placówkach oświatowych, nauczycielach oraz uczniach. Zmodernizowany System Informacji Oświatowej działa na zasadzie aplikacji internetowej dostępnej do wglądu przez gminy i jedną z części składowej jest moduł: Uczeń – informacje o uczniach, ich dane identyfikacyjne i rodzinowe, m.in. informacje o nauce ucznia i przypisaniach do oddziałów, dacie rozpoczęcia czy rezygnacji z nauki. Każda zmiana wprowadzana była zgodnie z wytycznymi w ciągu 7 dni. Polskie gminy mają dostęp do SIO w celu realizacji zadań związanych z oświatą na swoim terenie.*

Uczniowie – uchodźcy z Ukrainy w ocenie Dyrektora nie zostali zgłoszeni egzekucji w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji odnośnie niespełniania obowiązku nauki ze względu na fakt, że konflikt zbrojny którego doświadczyli to jedno z najstraszniejszych wydarzeń, doświadczeń, jakie mogą spotkać człowieka. Migranci Ci musieli uciekać z ogarniętego wojną kraju w obawie przed utratą życia, prześladowaniami i torturami, w poszukiwaniu warunków niezbędnych do rozwoju i życia.

Nauczyciele uczący, specjaliści szkolni (pedagodzy, psycholog) zauważali u uczniów – uchodźców z Ukrainy przerażający strach, poczucie permanentnego zagrożenia, kłopoty z integracją społeczną, spadek zaufania do naszego państwa i innych ludzi oraz utratę poczucia sensu życia czy problemy psychosomatyczne, które bez wątpienia wiązały się z doświadczoną traumą wojny. Nieobecności w szkole uczniów – Uchodźców z Ukrainy traktowane były raczej jako reakcja na przeżyty

⁷⁴ Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 737 ze zm.)

⁷⁵ Ustawa z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2025 r. poz. 132).

wielowymiarową traumę, a nie celowe uchybienie w zakresie realizacji obowiązku nauki. Działania szkoły skupiły się zatem na wspieraniu uczniów z niską frekwencją i obejmowały zarówno profilaktykę, jak i interwencje. Podejmowane działania profilaktyczne to, m.in: tworzenie sprzyjającego klimatu w szkole, aby uczniowie czuli się bezpiecznie, akceptowani i zmotywowani do nauki, nauczyciele nawiązywali pozytywne relacje z uczniami, utrzymywali otwartą komunikację z rodzicami z pomocą nauczyciela znającego j. ukraiński, czy asystenta wielokulturowego. Zajęcia prowadzone były w sposób dostosowany do ich potrzeb i możliwości, atrakcyjny i angażujący, aby uczniowie mieli poczucie, że ich praca ma sens. Angażowani byli do różnego rodzaju usług, eventów zawodowych aby mogli uczestniczyć w procesie edukacyjnym w warunkach innych niż system lekcyjno-klasowy. Regularnie sprawdzane były obecności i analizowane dane frekwencyjne. W sytuacjach kiedy był chwilowy spadek frekwencji uczniów na zajęciach (m.in.: A. B.– II-IV 2023 po interwencji V 2023 – poprawa frekwencji; R. S.– XI 2023 po interwencji XII 2023 – poprawa frekwencji) pozwoliło to na wykrycie problemów i podjęcie odpowiednich działań interwencyjnych. Podejmowane działania interwencyjne to, m.in: indywidualne rozmowy z uczniami, niekiedy w obecności ich opiekunów prawnych, prowadzone przez wychowawców, pedagoga szkolnego w celu poznania przyczyn ich nieobecności i zaplanowania działań wspierających, motywujących do systematycznego uczestnictwa w zajęciach lekcyjnych. W ostateczności, jeśli działania nie przynosiły efektu, szkoła stosowała kary przewidziane w statucie.

OCENA CZĄSTKOWA

Dyrektor Szkoły nie informował Prezydenta Miasta o zmianach w spełnianiu obowiązku nauki przez absolwentów szkoły podstawowej – uczniów uchodźców z Ukrainy, który nie ukończyli 18 lat, co w ocenie NIK stanowiło niewykonanie obowiązku wynikającego z treści art. 36 ust. 15 ustawy – Prawo oświatowe.

IV. Wniosek

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujący wniosek:

1. Informowanie Prezydenta Miasta o zmianach w spełnianiu obowiązku nauki przez absolwentów szkoły podstawowej, zgodnie z art. 36 ust. 15 ustawy – Prawo oświatowe.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono i opatrzone podpisem własnoręcznym w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje *prawo zgłoszenia* na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania
wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów, 25 lipca 2025 r.

Kontroler

Barbara Lew

Starszy inspektor k.p.

/podpis/

Najwyższa Izba Kontroli

Delegatura w Rzeszowie

Dyrektor

Stefan Gados

/podpis/

